

Gelijke monniken...

drs. F. Matser – kolonel van de militair psychologische en sociologische dienst

Bij de Koninklijke Luchtmacht heeft men sinds kort een pakkende wervingslogan: 'Bij de luchtmacht zie je meer, beleef je meer en verdien je meer'. Hiermee probeert men zo veel mogelijke jongens en meisjes over te halen om te solliciteren bij dit koene, avontuurlijke defensieonderdeel. Ik hoop oprecht dat ze daar veel succes mee hebben.

Maar als ik zo'n slogan zie, dan denk ik onwillekeurig altijd aan de reclamecodecommissie. Als ik zeg dat mijn wasmiddel goedkoper is, of witter wast dan alle andere, moet dat wél kloppen. Ik vraag me dus af: 'is die slogan waar?'

Ik ga er zonder meer van uit dat je bij de luchtmacht veel van de wereld kunt zien. Dus met dat 'zien' en 'beleven' zal het wel goed zitten. Maar wat ik zeker weet, is dat je in een vergelijkbare functie bij de luchtmacht niet meer verdient. Althans niet meer dan bij de landmacht en zeker niet meer dan bij de marine. Want de marine heeft al sinds jaar en dag aparte salaristabellen. En bij de marine verdient je dus gewoon meer dan bij de luchtmacht, ook voor hetzelfde werk. Eerlijk is eerlijk!

Iemand wist mij ook te vertellen waarom dat zo is. Marinepersoneel gaat (of ging) eerder met pensioen en moest dus meer verdienen om toch op ongeveer hetzelfde pensioen uit te komen. Een broodje-aap verhaal? Ik weet het niet, ik heb het een paar marinecollega's gevraagd, maar die weten het ook niet precies. Maar raar is het wel, bij dezelfde werkgever, met schijnbaar dezelfde 'CAO' en voor (vaak

hetzelfde werk. Ach, een kniesoor die daar op let zult u zeggen, maar toch.

Vroeger, ik praat dan over tien, vijftien jaar geleden, viel zo'n verschil geen hond op. Maar bij de steeds verdergaande operationele samenwerking en het groeiende aantal 'paarse' bedrijven binnen Defensie, gaan dit soort rare verschillen steeds meer in het oog lopen. De laatste jaren zijn er door Defensie jaarlijks zo'n zesduizend militairen uitgezonden, vrijwel zonder uitzondering 'joint'. En weet u, bij de Defensie Materieel Organisatie, de Bestuursstaf, de MIVD en het Commando Diensten-Centra werken bij elkaar inmiddels pakweg 16.000 militairen en burgers. Ook allemaal 'paars'. Samenwerken tussen de militairen van verschillende krijgsmachtdelen is dus tegenwoordig eerder regel dan uitzondering. Dat gaat wonderwel steeds beter. Maar die vreemde verschillen, die blijven...

Ach die paar tientje, zult u denken, gun die jongens en meisjes dat toch en weet u, dat doe ik ook. Maar er zijn nog veel meer verschillen. Gekke verschillen, die bij het dagelijks functioneren op de werkvloer, zeker binnen de 'paarse' bedrijven, best voor opgetrokken wenkbrauwen en onbegrip zorgen.

Zo heeft een militair bij de marine per jaar 40 uur meer verlof dan een collega van de landmacht, *marechaussee of iemand van de luchtmacht*. En dat twintig jaar lang ieder jaar (dat zijn 800 verlofuren ofwel honderd dagen). Daarna wordt het verschil langzaam kleiner door de zogenaamde 'oude lullen dagen', want bij de marine heeft de tijd kennelijk geen vat op de mens, dus die hebben daar weer geen recht op. Kunt u het nog volgen? Piet, een recht-door-zeese burgercollega van mij, die jaren bij de marine heeft gewerkt, wist

* Op deze plaats vindt u afwisselend een bijdrage van commodore Erik Oliemans en kolonel Frans Matser, beide werkzaam bij het Commando Dienstencentra (CDC).

de oplossing: 'omdat ze bij de marine meer verlof hebben, moeten ze ook meer geld verdienen, want vakantievierden kost geld', wist hij te melden. 'Dat moet kloppen, want met het stijgen der jaren neemt het betalingsverschil af en het verlofverschil ook!' Dat was logica waar ik niets tegenin wist te brengen. Maar toch blijf ik achter met een onbevredigd gevoel.

Begrijp mij goed het gaat mij zeker niet om het aan de schandpaal stellen van het ene of het andere krijgsmachtdeel, integendeel. Want niet het defensieonderdeel, maar de bestuursstaf is per slot van rekening in het nieuwe defensie besturingsmodel verantwoordelijk voor het beleid. Maar verlof- en salarisverschillen zijn slechts twee voorbeelden waarvan er tallozen te vinden zijn bij *alle* defensieonderdelen.

Je kunt je bijvoorbeeld ook afvragen waarom de landmacht mensen sergeant maakt die een takenpakket hebben wat bij de marine door een korporaal kan worden uitgevoerd. Of waarom alléén landmachtmilitairen in verouderde legeringskamers geen 'huur' hoeven te betalen. Of, om operationeel te blijven, waarom de diverse krijgsmachtdelen andere gereedheidsnormen hebben. Waarom zijn in hemelsnaam al deze verschillen nodig binnen één en dezelfde defensieorganisatie?

Waarom gaan mensen van hetzelfde bedrijf, met ogenschijnlijk dezelfde status, rang of stand, rechtspositie en taak (militairen van marine, landmacht, luchtmacht of marechaussee) op (nog steeds) verschillende leeftijden met pensioen, mogen ze meer of minder verlof meenemen of sparen, krijgen ze meer of minder salaris, hebben ze andere legeringsnormen,

hebben ze een ander functietoewijzingsproces, geven we ze meer of minder gratificaties, hebben ze een verschillende vlieg-, duik- of artsentoelagenstelsels en vindt functiewaardering en inschaling nog steeds op andere wijze plaats?

'Wat zegt u... natuurlijk, dat was ik bijna vergeten, dat is historisch zo gegroeid, dat had allemaal een reden en wel een verdraaid goede!', hoor ik enkele van u zeggen! Maar als u het niet erg vindt, dan ben ik van mening dat zoiets vandaag de dag echt niet meer kan. Al deze verschillen geven namelijk steeds opnieuw voeding aan het gevoel 'maar wij zijn anders' en dat geeft al tientallen jaren volstrekt nodeloos aanleiding tot gevoelens van afgunst, wantrouwen, misplaatste superioriteit, onbegrip en een verkeerde vorm van competitief denken tussen de militairen van marine, landmacht, luchtmacht en marechaussee.

Dat alles draagt volstrekt niets bij aan het verbeteren van de broodnodige samenwerking en de wenselijke samenhangigheid tussen de militairen van de diverse krijgsmachtdelen. En juist dat – samenwerken en saamhangigheid – zou het belangrijkste verschil tussen de oude en de nieuwe defensiecultuur moeten zijn als ik de CDS en de SG in hun recente uitlatingen goed begrepen heb. Om nog even terug te komen op de KLu-slogan: 'Dan zien en beleven we samen misschien nog veel meer van de wereld; en verdienen we voor hetzelfde werk allemaal evenveel (geld en waardering).'

'Wat in honderd jaar is scheefgegroeid, kun je niet in één jaar rechtbreien', hoor ik u zeggen. En ik denk dan soms, heel soms: 'waarom niet?' Maar dan schrik ik onmiddellijk wakker. ■